

Forlig. Fokus på konkurrenceevne og jobskabelse

Krisen dominerer overenskomstfornyelsen, hvor arbejdsgiverne med succes holder lønstigningerne nede. Alligevel siger lønmodtagerne formentlig ja.

ANALYSE

Søren Kaj Andersen

Politiken 23. marts 2012

Forligsmanden fremlagde i går et mæglingforslag, som sammenkæder resultaterne af de kollektive forhandlinger på det private arbejdsmarked. Samlet set viser forhandlingsresultatet, at krisen har medført et stærkt fokus på konkurrenceevne og mulighederne for at kunne bevare og gerne skabe nye job. Resultatet er beskedne lønstigninger og en vis imødekommelse af fagbevægelsens ønsker om øget tryghed, der viser, hvordan aftalesystemet træder ind, hvor Christiansborgs politikere siger fra. Dertil kommer, at forhandlingsforløbet også viste, at social dumping, altså hvor arbejdsmarkedet bliver underløbet af lavtlønnet arbejdskraft, stadig er et emne, som volder problemer.

For arbejdsgiversiden var konkurrenceevnen det vigtigste tema op til overenskomstfornyelsen. Lønstigningerne har i det sidste årti ligget over nabolandenes niveau og har, ifølge dem, skabt problemet. Lønkonkurrenceevnen er blevet forbedret i de sidste par år, men arbejdsgiverne påpeger, at der stadig er et efterslæb. Tab af op mod 200.000 job i den private sektor siden krisen satte ind, taler sit eget tydelige sprog. Danske industrivirksomheder skaber faktisk job, men det sker først og fremmest i datterselskaber i udlandet. Det er baggrunden for de beskedne lønstigninger.

I industriens toneangivende aftale på minimallønsovrådet, som dækker størstedelen af det private arbejdsmarked, blev mindstelønnen justeret med ca. 1,3 pct. om året de kommende to år. Da lønforhandlingerne på minimallønsovrådet i realiteten foregår lokalt i virksomhederne en gang om året, kan den faktiske lønstigning ende med at blive anderledes.

Fagbevægelsen fik en vis imødekommelse på tryghedstemaerne, som uddannelse og seniorordninger. Initiativerne på disse områder understreger en dimension i det kollektive aftalesystem, der har udviklet sig gennem de sidste to årti-

er: At der om forskellige velfærdsemner gennemføres en form for dobbeltregulering, så der både anvendes aftaler og lovgivning.

Det kan ske ved, at parterne og politikerne sammen udbygger ordninger, som det fx er sket på barselsområdet. Eller ved at aftaleparterne går ind og kompenserer velfærdsgoder, som staten svækker eller trækker sig fra. Det skete fx, da den reducerede efterlønsordning blev vedtaget af Folketinget sidste efterår.

Seniorordningerne i de nyforhandlede overenskomster må ses som en direkte reaktion på den reducerede efterlønsordning. På samme vis var de fratrædelsesgodtgørelser, der for første gang kom ind i overenskomsterne i 2010, en direkte reaktion på udhulingen af værdien af dagpengene, som ikke har fulgt den almindelige pris- og lønudvikling. Såvel seniorordningerne som fratrædelsesgodtgørelserne er beskedne økonomiske kompensationer. Seniorordningerne er endda oftest finansieret af lønmodtagerne selv.

De har mere symbolværdi, end de er fuldblodsalternativer til de statslige politikker. Overenskomsterne skal dog – i modsætning til lovgivning – fornyes, i øjeblikket hvert andet år. Så ordningerne kan udbygges, hvis parterne kan blive enige om det.

Det blev forudset, at HK/Privat's kontante krav om at få fjernet den såkaldte 50%-regel ville blive den største knast i forhandlingerne. Reglen kræver, at mindst halvdelen af HK-personalet på en given virksomhed er medlem af fagforeningen, før man kan kræve overenskomstdækning af arbejdet.

HK fik ikke en afskaffelse af reglen, men HK/Privat blev imødekommet på et længe næret ønsket om at kunne organisere kontorpersonale med et vist uddannelsesniveau, indførelse af en talsperson på arbejdspladser uden overenskomst samt andre forbedringer for funktionærer. Set i relation til, hvad der ellers kom i overenskomsterne, er det klare forbedringer for funktionærerne.

Social dumping blev i stedet den knast, der har skabt problemer. Det gælder i 3F's Byggegruppe, hvor der er frustration over, at arbejdsgiverne blokerede for nye initiativer. Frustrationen rækker dog bredt ind i 3F. Det har vi set i denne uge, hvor 3F's forbundsformand, Poul Erik Skov Christensen, noget usædvanligt er gået hårdt i rette med arbejdsgiversiden på grund af manglende initiativer mod social dumping i de netop underskrevne overenskomster. Forbundsformanden står dog ved de aftaler, der er indgået og opfordrer til et ja ved den kommende afstemning.

Men vil lønmodtagerne stemme ja til overenskomsten? Som udgangspunkt er der en stor krisebevidsthed blandt lønmodtagerne, hvilket peger på en accept af det stærke fokus på at forbedre konkurrenceevnen og jobskabelsen. Men der er også frustration i 3F over de manglende tiltag mod social dumping. Dertil kommer spørgsmålet om, hvorvidt HK/Privat's medlemmer vil acceptere, at der ikke kom en egentlig afskaffelse af 50%-reglen.

Afstemningsresultatet foreligger sidst i april, og det vil – trods forbeholdene – være en overraskelse, hvis ikke det samlede afstemningsresultat bliver et ja.

FAOS
23.03.12